

IJBEMP

BUSINESS
ECONOMICS
AND
MANAGEMENT
PERSPECTIVES

International Journal of Business, Economics and Management Perspectives

Uluslararası İşletme, Ekonomi ve Yönetim Perspektifleri Dergisi

ISSN: 2458-8997

Yıl: 1, Sayı: 3, Haziran 2016, s. 1-11

Doç. Dr. Şaban ESEN

Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü sabanesen@bartin.edu.tr

HÜKÜMET VE SİYASİ PARTİ PROGRAMLARINDA “TURİZMDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK” KAVRAMI¹

¹ Bu çalışma, 14-16 Mayıs 2015 Tarihinde Gümüşhane Üniversitesi, Turizm Fakültesi tarafından düzenlenen Doğu Karadeniz Sürdürülebilir Turizm Kongresi’nde sunulan bildirinin genişletilmiş şeklidir.

HÜKÜMET VE SİYASİ PARTİ PROGRAMLARINDA “TURİZMDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK” KAVRAMI

Öz

Bu çalışmanın amacını, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan günümüze kadar kurulmuş olan hükümetlerin programları ile halen TBMM’de temsil edilen siyasi partilerin parti programlarında “turizmde sürdürülebilirlik” konusu oluşturmaktadır.

Çalışmada, sürdürülebilir turizm veya bu kavramı çağrıştıran kelimeler (turizmin çeşitlendirilmesi, doğa turizmi, kültür turizmi, eko turizm, yayla turizmi, alternatif turizm vb. gibi) belirlendikten sonra hükümet ve siyasi parti programlarında bu kavramların yer alıp almadığı incelenmiştir.

Çalışmada yöntem olarak “içerik analizi” yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi özetle, metin içeriği toplama ve analiz etme tekniğidir. İçerik analizi ile, kayıtlı bilgi içeren her tür basılı, görsel, elektronik ve diğer türden belgelerin analizi mümkündür. Sosyal bilimlerde veri elde etmede sıklıkla kullanılan bir yöntemdir.

Anahtar kelimeler: Hükümet programları, siyasi parti programları, sürdürülebilir turizm, turizmde çeşitlendirme

JEL Kodu: L88, Q01, Q55

Türü: Araştırma

THE CONCEPT OF “SUSTAINABILITY IN TOURISM” IN GOVERNMENT AND POLITICAL PARTY PROGRAMMES

2

Absract

The aim of the study is to examine the sustainability in tourism in the programs of governments that have been set up since the establishment of the Republic of Turkey and the party programs of political parties currently being represented in the Grand National Assembly of Turkey.

The tourism sector has been one of the indispensable sectors for the governments especially after the 1980s for reasons such as providing employment, contributing positively to country's promotion and providing foreign currency inflow, which is very important for developing countries. Likewise, political parties provide tips about what policy they will follow about the sectors when they come to power through party programs. Therefore, both government programs as well as political party programs were considered important sources of data for our study and studied.

After the term sustainable tourism or words evoking the term (the diversification of tourism, nature tourism, cultural tourism, eco-tourism, village tourism, alternative tourism, etc.) were determined, it was checked in the government and political party programs whether these terms have been included or not.

Keywords: Government programs, political party programs, sustainable tourism, diversification of tourism

JEL Code: L88, Q01, Q55

Type: Research

1. GİRİŞ

Turizm endüstrisi özellikle gelişmekte olan ülkeler için öncelikle cari açığı kapatıcı etkisi nedeniyle önem arz etmektedir. Elbette turizmin sosyo-kültürel etkililerinden de bahsedilmekte ve bazen bu sosyo-kültürel etkiler, ekonomik etkilerden daha önemli hale gelmektedir. Türkiye açısından turizm endüstrisi, hem sosyo-kültürel hem de ekonomik açıdan önem arz etmektedir. Türkiye’de kronikleşmiş bir dış ticaret açığı söz konusu olduğu müddetçe, turizmin ekonomik etkileri sosyo-kültürel etkilere göre daha ön planda olmaya devam edecektir.

Bu nedenle özellikle 1980’li yılların ortalarında, Özal Hükümeti (13.12.1983-21.12.1987) tarafından uygulamaya konulan 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu olumlu etkilerini göstermiş ve Türkiye uzun yıllardır kullanılmayan doğal bir kaynağı (deniz-kum-güneş) kullanma ve pazarlama imkânına kavuşmuş ve turizm endüstrisi binlerce kişiye istidam sağlarken, elde edilen döviz girdileriyle de önemli bir dış açık kapatılır olmuştur.

Turizm endüstrisinin geliştirilmesi yönündeki çalışmalar elbette 1980’li yıllardan önceki hükümetler tarafından da yapılmıştır. Ancak turizm sektöründeki radikal dönüşümlerin 1980’li yıllardan sonra gerçekleştiği söylenebilir.

Artık günümüzde Türkiye için turizmde gelinen nokta ileri boyutlara taşınmıştır. Türkiye en fazla geliri kitle turizminden elde etmektedir. Bu turizm daha ziyade deniz-kum-güneş üçlüsü olarak ifade edilmektedir. Türkiye artık bu konseptin dışında da turizmde gelir imkânları aramaktadır. Bunların başında, sağlık turizmi, kültür turizmi, eko turizmi, spor turizmi vb. gibi konular gelmektedir.

Çalışmada öncelikle hükümet programı, siyasi parti programı kavramlarına yer verilecek daha sonra hükümet ve siyasi parti programlarında turizmde sürdürülebilirlik konularında elde edilen veriler paylaşılacaktır.

2. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAVRAMI

Sürdürülebilirlik kavramı hemen hemen her disiplinde kendine yer bulan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin; sürdürülebilir tarım, sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir karlılık ve sürdürülebilir turizm gibi. Kullanım amacına bakıldığında sürdürülebilirlik, bir defaya mahsus olmayan, bir olgu veya kavramdan sürekli istifade etmek veya bir durumu uzun süre korumaya çalışmak şeklinde tanımlanabilir.

Sürdürülebilirlik, ‘herhangi bir sistemin işleyişini bozmadan, aşırı kullanımla tüketmeden ya da ana kaynaklarına aşırı yüklenmeden sürdürebilmesi’ olarak tanımlanmaktadır (Karaman,1996 :102).

Özetle sürdürülebilirlik, var olan bir durumun varlığını uzun süre devam ettirmesi veya bir sistemin uzun süre ayakta kalması şeklinde tanımlanabilir.

3. SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAVRAMI

Dünya Turizm Örgütü (WTO), sürdürülebilir turizmi şu şekilde tanımlamaktadır; gelecekteki fırsatları koruyup geliştirmeyi gözeterek, bugünkü turistlerin ve ev sahipliği yapan bölgelerin ihtiyaçlarını karşılama ilkesini benimser. Bu şekilde tüm kaynakların yönetimi; kültürel bütünlüğün, zorunlu ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve yaşam destek sistemlerinin devamlılığı sağlanırken, ekonomik, sosyal ve estetik gerekler karşılanacak şekilde öne çıkarılır. Sürdürülebilir turizm ürünleri; turistik kalkınma ile zarar görmek yerine yararlı olan yerel çevre, toplum ve kültürlerle uyum içinde işlenen ürünlerdir (Tüsiad, 2012;21).

Sürdürülebilir turizm, turizmin kontrolsüz gelişiminin fiziksel ve toplumsal çevre üzerinde olumsuz etkilere neden olması sonucu ortaya çıkmıştır. Bu olumsuz etkilerin temel nedeni turizmde ekonomik karlılığın önem kazandığı 1960'lerden itibaren kitle turizminin, çevresel öğelerin taşıma kapasitesi göz ardı edilerek ulusal yönetimler tarafından desteklenmesidir (Can, 2008: 26).

Sürdürülebilir turizm, insanın etkileşim içinde bulunduğu çevrenin korunarak, kültürel ekonomik ve biyolojik çeşitliliğin idame ettirildiği ve aynı zamanda o bölgeye gelen turistlerin ekonomik, sosyal ve estetik ihtiyaçları ile gelecek nesillerin aynı ihtiyaçları karşılayabilmelerini hedefleyen bir yönetim şeklidir (Dinçer,1996:342).

Yukarıda sayılan ilkeler doğrultusunda sürdürülebilir turizmin amacı ve alt amaçları şöyle sıralanabilir (Çakılcıoğlu, 1996:41-43):

Ana Amaç; Turizmi, çevreye, topluma, tarihsel, doğal ve kültürel varlıklara zarar vermeden, bölge ekonomisine ve toplumsal yaşantıya katkıda bulunacak biçimde geliştirmek

Alt Amaç 1- Tarihsel, doğal ve kültürel varlıklar ile bir bütün oluşturan çevreyi ve toplumu korumak

Alt Amaç 2 - Tarihsel, doğal ve kültürel varlıkları turizme kazandırmak

Alt Amaç 3 - Turizmi çeşitlendirmek ve mevsimlere yaymak

Alt Amaç 4- Turizm gelirlerini arttırmak

Alt Amaç 5- Ulaşım olanaklarını kolaylaştırmak

Alt Amaç 6- Altyapı ve hizmet sorunlarını çözmek

Alt Amaç 7- Turizm sektöründeki işgücünün niteliğini ve niceliğini arttırmak

Alt Amaç 8- Turizm sektöründeki yatırım olanaklarını geliştirmek

Özetle sürdürülebilir turizm, ülke kaynaklarını da (doğal, tarihi, endüstriyel gibi) göz önüne alarak turizmin tüm çeşitlerinden, koruma ve kullanma dengesine dikkat ederek uzun süreli yararlanmaktır.

4. HÜKÜMET PROGRAMLARINDA TURİZMDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Bilindiği üzere demokratik ülkelerde farklı politikaları olan siyasi partiler iktidara gelebilmek için farklı programlarla seçim çalışmaları yaparlar. Genel olarak halkın kendilerini seçmeleri halinde nasıl

bir hükümet olacaklarına dair seçim beyannameleri vasıtasıyla vaatlerde bulunurlar. Seçim sonuçlarına göre partiler tek veya koalisyon kurarak hükümet kurma imkânı elde ederler.

Türkiye Cumhuriyeti anayasasında, Başbakanın Cumhurbaşkanı tarafından, milletvekilleri arasından atanması şart koşulmuştur. Bakanlar ise milletvekilleri arasından ya da milletvekili seçilme yeterliliğine sahip milletvekili olmayan kişiler arasından Başbakan tarafından belirlenirler. Başbakan tarafından oluşturulmuş olan bu bakanlar listesi Cumhurbaşkanı tarafından onaylanınca hükümet kurulmuş olur. Parlamenter sistemin işlemesi gereği, hükümetin TBMM'nin güvenoyunu alması gerekir (wikipedia.org). Güven oyu öncesinde hükümet parlamentoya hükümet programını sunar. Bu hükümet programı hükümetin tam olarak neler yapacağını madde madde kapsamayabilir, ancak hükümet dönemi süresince temel hareket noktaları hakkında bilgi verici bir niteliği vardır.

Aşağıdaki Tablo 1’de, Cumhuriyetin ilanından sonra kurulan hükümetlerin hükümet programlarında turizm konusunu işleyip işlemedikleri ortaya konmuştur.

Tablo 1. Hükümet programlarında turizm

Hükümet No	Hükümet Adı	Hükümet Programında Turizm Sektörü	Hükümet No	Hükümet Adı	Hükümet Programında Turizm Sektörü
1	I. İnönü Hükümeti (30.10.1923-06.03.1924)	Yok	32	III. Demirel Hükümeti (06.03.1970-26.03.1971)	
2	II. İnönü Hükümeti (06.03.1924-22.11.1924)	Yok	33	I. Erim Hükümeti (26.03.1971-11.12.1971)	Yok
3	Okyar Hükümeti (22.11.1924-03.03.1925)	Yok	34	II. Erim Hükümeti (11.12.1971-22.05.1972)	Var
4	III. İnönü Hükümeti (03.03.1925-01.11.1927)	Yok	35	Melen Hükümeti (22.05.1972-15.04.1973)	Var
5	IV. İnönü Hükümeti (01.11.1927-27.09.1930)	Yok	36	Talu Hükümeti (15.04.1973-26.01.1974)	Yok
6	V. İnönü Hükümeti (27.09.1930-04.05.1931)	Yok	37	I. Ecevit Hükümeti (26.01.1974-17.11.1974)	Var
7	VI. İnönü Hükümeti (04.05.1931-01.03.1935)	Yok	38	İrmak Hükümeti (17.11.1974-31.03.1975)	Var
8	VII. İnönü Hükümeti (01.03.1935-01.11.1937)	Yok	39	IV. Demirel Hükümeti (31.03.1975-21.06.1977)	Var
9	I. Bayar Hükümeti (01.11.1937-11.11.1938)	Yok	40	II. Ecevit Hükümeti (21.06.1977-21.07.1977)	Var
10	II. Bayar Hükümeti (11.11.1938-25.01.1939)	Yok	41	V. Demirel Hükümeti (21.07.1977-05.01.1978)	Var
11	I. Saydam Hükümeti (25.01.1939-03.04.1939)	Yok	42	III. Ecevit Hükümeti (05.01.1978-12.11.1979)	Var
12	II. Saydam Hükümeti (03.04.1939-09.07.1942)	Yok	43	VI. Demirel Hükümeti (12.11.1979-12.09.1980)	Var
13	I. Saraçoğlu Hükümeti (09.07.1942-09.03.1943)	Yok	44	Ulus Hükümeti (20.09.1980-13.12.1983)	Var
14	II. Saraçoğlu Hükümeti (09.03.1943-07.08.1946)	Yok	45	I. Özal Hükümeti (13.12.1983-21.12.1987)	Var
15	Peker Hükümeti (07.08.1946-10.09.1947)	Yok	46	II. Özal Hükümeti (21.12.1987-09.11.1989)	Var
16	I. Saka Hükümeti (10.09.1947-10.06.1948)	Yok	47	Akbulut Hükümeti (09.11.1989-23.06.1991)	Var
17	II. Saka Hükümeti (10.06.1948-16.01.1949)	Yok	48	I. Yılmaz Hükümeti (23.06.1991-20.11.1991)	Var
18	Günaltay Hükümeti (16.01.1949-22.05.1950)	Yok	49	VII. Demirel Hükümeti (21.11.1991-25.06.1993)	Var
19	I. Menderes Hükümeti (22.05.1950-09.03.1951)	Yok	50	I. Çiller Hükümeti (25.06.1993-05.10.1995)	Var

20	II. Menderes Hükümeti (09.03.1951-17.05.1954)	Yok	51	II. Çiller Hükümeti (05.10.1995-30.10.1995)	Var
21	III. Menderes Hükümeti (17.05.1954-09.12.1955)	Yok	52	III. Çiller Hükümeti (30.10.1995-06.03.1996)	Var
22	IV. Menderes Hükümeti (09.12.1955-25.11.1957)	Yok	53	II. Yılmaz Hükümeti (06.03.1996-28.06.1996)	Var
23	V. Menderes Hükümeti (25.11.1957-27.05.1960)	Var	54	Erbakan Hükümeti (28.06.1996-30.06.1997)	Var
24	I. Gürsel Hükümeti (30.05.1960-05.01.1961)	Yok	55	III. Yılmaz Hükümeti (30.06.1997-11.01.1999)	Var
25	II. Gürsel Hükümeti (05.01.1961-20.11.1961)	Yok	56	IV. Ecevit Hükümeti (11.01.1999-28.05.1999)	Yok
26	VIII. İnönü Hükümeti (20.11.1961-25.06.1962)	Var	57	V. Ecevit Hükümeti (28.05.1999-18.11.2002)	Var
27	IX. İnönü Hükümeti (25.06.1962-25.12.1963)	Var	58	Gül Hükümeti (18.11.2002-14.03.2003)	Var
28	X. İnönü Hükümeti (25.12.1963-20.02.1965)	Var	59	Erdoğan Hükümeti (14.03.2003-29.08.2007)	Var
29	Ürgüplü Hükümeti (20.02.1965-27.10.1965)	Var	60	II. Erdoğan Hükümeti (29.08.2007-11.06.2011)	Var
30	I. Demirel Hükümeti (27.10.1965-03.11.1969)	Var	61	III. Erdoğan Hükümeti (11.06.2011-01.09.2014)	Var
31	II. Demirel Hükümeti (03.11.1969-06.03.1970)	Var	62	Davutoğlu Hükümeti (01.09.2014-)	Var

Kaynak : Takım ve Esen, 2013.

Programlarında turizm sektörünü konu eden ilk hükümet, Merhum Adnan Menderes’in başkanı olduğu V. Menderes Hükümeti (25.11.1957-27.05.1960) olmuştur. Menderes hükümet programını okurken; turizm konusuna şu şekilde temas etmiştir.

“Muhterem Arkadaşlarım; Memleketimizin iktisâdi inkişafına muvazi olarak turizm mevzuu da gittikçe artan bir ehemmiyet ve vüsat iktisab etmiştir. Tabii ve tarihi zenginliklerimizi ve milli değerlerimizi içte ve dışta tanıtmak gibi mühim ve şümüllü bir fâaliyet mevzuunu da ihtiva eden bu işleri, matbuata müteallik vazifelerle birlikte bir umum müdürlüğün idaresi altında bırakmak artık mahzurlu görülmüş ve basın - yayın ve turizm işlerini ayrı bir vekâlete tevdi etmek lüzumu hasıl olmuştur”, demek suretiyle turizm sektörünün önemine dikkat çekmiştir.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, kurulan I. İnönü Hükümeti’nden (30.10.1923-06.03.1924), 23. Hükümet olan V. Menderes Hükümeti (25.11.1957-27.05.1960) dönemine kadar, hükümet programlarında turizm endüstrisinden hiç bahsedilmemiştir. Daha sonra kurulan hükümetlerin bazıları haricinde ise turizm sektörünün neredeyse tüm hükümet programlarında yer aldığı görülmektedir. Bu durumu o tarihlerdeki ekonomik konjektör açısından değerlendirdiğimizde hükümet programlarında daha öncelikli konuların yer alması nedeniyle normal olarak karşılamak gerekmektedir.

Bu tespitten sonra ise, hükümet programlarında turizm sektörüne değinen hükümetlerin, acaba turizmde bir adım daha atarak turizmde çeşitlendirme veya turizmde sürdürülebilirlik konularına temas edip etmedikleri incelendiğinde ise aşağıdaki Tablo 2 verileri elde edilmiştir.

Tablo 2: hükümet programlarında, turizmde sürdürülebilirlik

Hükümet No	Hükümet Adı	Hükümet Programında Turizmde sürdürülebilir-	Hükümet No	Hükümet Adı	Hükümet Programında Turizmde sürdürülebilir-
------------	-------------	--	------------	-------------	--

		lik			lebilirlik
23	V. Menderes Hükümeti (25.11.1957-27.05.1960)	Mevcut değil	45	I. Özal Hükümeti (13.12.1983-21.12.1987)	Mevcut değil
26	VIII. İnönü Hükümeti (20.11.1961-25.06.1962)	Mevcut değil	46	II. Özal Hükümeti (21.12.1987-09.11.1989)	Mevcut değil
27	IX. İnönü Hükümeti (25.06.1962-25.12.1963)	Mevcut değil	47	Akbulut Hükümeti (09.11.1989-23.06.1991)	Mevcut
28	X. İnönü Hükümeti (25.12.1963-20.02.1965)	Mevcut değil	48	I. Yılmaz Hükümeti (23.06.1991-20.11.1991)	Mevcut
29	Ürgüplü Hükümeti (20.02.1965-27.10.1965)	Mevcut değil	49	VII. Demirel Hükümeti (21.11.1991-25.06.1993)	Mevcut
30	I. Demirel Hükümeti (27.10.1965-03.11.1969)	Mevcut değil	50	I. Çiller Hükümeti (25.06.1993-05.10.1995)	Mevcut
31	II. Demirel Hükümeti (03.11.1969-06.03.1970)	Mevcut değil	51	II. Çiller Hükümeti (05.10.1995-30.10.1995)	Mevcut
32	III. Demirel Hükümeti (06.03.1970-26.03.1971)	Mevcut değil	52	III. Çiller Hükümeti (30.10.1995-06.03.1996)	Mevcut
34	II. Erim Hükümeti (11.12.1971-22.05.1972)	Mevcut değil	53	II. Yılmaz Hükümeti (06.03.1996-28.06.1996)	Mevcut
35	Melen Hükümeti (22.05.1972-15.04.1973)	Mevcut değil	54	Erbakan Hükümeti (28.06.1996-30.06.1997)	Mevcut
37	I. Ecevit Hükümeti (26.01.1974-17.11.1974)	Mevcut	55	III. Yılmaz Hükümeti (30.06.1997-11.01.1999)	Mevcut
38	Irmak Hükümeti (17.11.1974-31.03.1975)	Mevcut	57	V. Ecevit Hükümeti (28.05.1999-18.11.2002)	Mevcut
39	IV. Demirel Hükümeti (31.03.1975-21.06.1977)	Mevcut değil	58	Gül Hükümeti (18.11.2002-14.03.2003)	Mevcut
40	II. Ecevit Hükümeti (21.06.1977-21.07.1977)	Mevcut değil	59	Erdoğan Hükümeti (14.03.2003-29.08.2007)	Mevcut
41	V. Demirel Hükümeti (21.07.1977-05.01.1978)	Mevcut değil	60	II. Erdoğan Hükümeti (29.08.2007-11.06.2011)	Mevcut
42	III. Ecevit Hükümeti (05.01.1978-12.11.1979)	Mevcut değil	61	III. Erdoğan Hükümeti (11.06.2011-01.09.2014)	Mevcut
43	VI. Demirel Hükümeti (12.11.1979-12.09.1980)	Mevcut değil	62	Davutoğlu Hükümeti (01.09.2014-)	Mevcut
44	Ulus Hükümeti (20.09.1980-13.12.1983)	Mevcut değil			

Kaynak: Esen ve diğ.,2012

Tablo 2’den de görüldüğü üzere, turizmde sürdürülebilirlik veya çeşitlendirme 37., ve 38. Hükümet programlarında yer almış sonraki hükümet programlarında ise 47. Hükümete kadar yer almamıştır. 47. Hükümet sonrası tüm hükümet programlarında ise yer almıştır.

5. SİYASİ PARTİ PROGRAMLARINDA TURİZMDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Parti programlarında turizmde sürdürülebilirlik konusuna geçmeden önce, kısaca siyasi partiler hakkında bilgi vermek yerinde olacaktır.

Anayasal ifadesi ile demokrasinin vazgeçilmez unsurları olan siyasi partiler, Anayasa ve kanunlara uygun olarak; milletvekili ve mahalli idareler seçimleri yoluyla, tüzük ve programlarında belirlenen görüşleri doğrultusunda çalışmaları ve açık propagandaları ile milli iradenin oluşmasını sağlayarak demokratik bir devlet ve toplum düzeni içinde ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacını güden ve ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilatlanmış tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır (Siyasi Partiler Kanunu, Mad:3).

Davut’a göre siyaset, birine bakmak, yetiştirmek, terbiye etmek, yönetmek anlamı kazanan siyaset kelimesi daha sonra şehirlerin ve insanların yönetiminde ve bu alandaki ilişkilerde kullanılmıştır. Şehirlerin ve insanların yönetimi anlamında kullanıldığında siyaset, onların refahını artırmak için belirli bir yöntemle onları yönetmenin sanatını ifade etmektedir (Davut, 2008:29).

Siyasi parti veya siyasal partileri, Kapani “bir program etrafında toplanmış, siyasal iktidarı elde etmek ya da paylaşmak amacını güden, sürekli bir örgüte sahip kuruluşlar” şeklinde tanımlamaktadır. (Kapani, 2006:176). Bu cümleden hareketle siyasi partilerin en önemli özelliklerinden biri, siyasal iktidarı ele geçirme yani iktidar olmayı amaçlamaktır.

Bu açıklamalardan sonra, siyasi partilerin incelemesine geçilebilir. TBMM sandalye sayısı esas alınarak partiler incelenecektir.

5.1. Adalet ve Kalkınma Partisi Programında Turizmde Sürdürülebilirlik

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AK Parti) programında “turizm” bölümü, ekonomik alt başlığının içinde 13. Sırada yer almaktadır. AK Partinin turizm sektörüyle ve çeşitlendirilmesiyle ilgili görüşleri aşağıdaki gibidir.

“Türkiye, tarihi ve kültürel birikimiyle, farklı doğal güzellikleri ve misafirperver insanlarıyla büyük bir turizm potansiyeline sahiptir.

Partimiz, Türkiye'nin bu potansiyelinin tamamını turizmin hizmetine sunmak için bilinçli çalışma yapılması gerektiğine inanır. Türkiye’de turizm gelirlerinin artırılması ve turistik bölgelerin çeşitlendirilmesi dünyadaki ekonomik, sosyal, kültürel gelişmelerin yakından izlenmesine ve turizm potansiyelimizin etkin bir biçimde tanıtımına bağlıdır.

Bu genel esaslar çerçevesinde;

* Turizm sektörünün kurumsal ve yasal altyapısı iyileştirilecektir.

* Turizmde ürün çeşitliliğini artıran, öncelikleri saptayan, yerel inisiyatifin katkısını sağlayan, ülkemizdeki turizm envanterini çıkartan ve değerlendiren, yerel tanıtım için projeler geliştiren “Turizm Master Planı” mesleki örgütlerle işbirliği yapılarak hazırlanacaktır.

* Turizmin, mevsimlik ve coğrafi dağılımını iyileştirmek ve dış pazarlarda değişen tüketici tercihleri dikkate alınarak potansiyel alanlar oluşturmak amacıyla kış, dağ, yayla, nehir, termal, sağlık, inanç, yat, kongre, fuar ve üçüncü yaş turizmini geliştirecek politikalar üretilecektir.

* Kongre ve fuar turizminin yaygınlaşması için fuarcılık şirketlerine ve seyahat acentelerine gereken destek verilecektir.

* Kültürel ve tarihi miras yönünden zengin bir potansiyele sahip olan değişik bölgelerimizde özelliklerine göre iç ve dış turizmin geliştirilmesi desteklenecektir” şeklinde yer almaktadır.

Yukarıdaki veriler ışığında, AK parti programında turizmde çeşitlendirme yoluyla bir sürdürülebilirlik vurgusunun olduğunu söylemek mümkündür.

5.2. Cumhuriyet Halk Partisi Programında Turizmde Sürdürülebilirlik

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Turizm sektörüne yönelik parti programında 6 sayfa yer ayırmıştır. Bu yönüyle turizm sektörünün en ayrıntılı şekilde CHP parti programında yer bulunduğunu söylemek

mümkündür. CHP'nin parti programında turizmle ve turizmin çeşitlendirilmesiyle ilgili görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

Turizmde Hedefimiz: Cazibe Merkezi Türkiye

CHP, turizmde yeni bir hamle yapmaya karardır. Sürdürülebilir bir turizm yatırım ve işletmeciliği politikası:

Çevreye duyarlı, doğal ve kültürel değerlerimizin sağlıklı kullanımı ve korunmasını gözeterek, kaynakların en rasyonel şekilde değerlendirilmesine olanak sağlayan uygulamaya geçilecektir.

Tarihi ve kültürel değerler korunma altına alınacak; geçmiş ve gelecek nesillere ait bu değerler üzerinde dönemseller tasarruf hakkımızın olmadığı bilinecek ve uygulamalar bu bilinçle oluşturulacak, “Denizlerimiz, göllerimiz, akarsularımız, sahillerimiz, kumsallarımız, tüm su sporları ortamlarımız ve doğal dinlenme alanlarımız” güvenlik, temizlik ve hizmet açısından etkin denetim altında bulundurulacak, “Müze, ören yerleri ile milli parkların, dağ ve doğa sporu alanlarının” korunması ve bakımı en üst düzeye çıkarılacak; bu alanlar, gelecek nesillere değerli bir miras olarak bırakılacak şekilde turizm kazandırılacaktır.

Türk turizminin markalaşması sağlanacak:

Turizmin mekansal, niteliksel ve türlerine göre dengeli dağılımı ve geliştirilmesi önemlenecek; turizm, bölge ve tur açısından çeşitlendirilecek, turizm faaliyetlerinin bütün yıla yayılması özendirilecek, Festival ve fuarlar ülke turizminin önemli unsurlarına dönüştürülecek, kongre turizmine özel önem verilecek, doğamızın biyolojik zenginliğinden, topografik özelliklerinden yararlanmaya yönelik olarak ekoturizmin yaygınlaşması hedef alınacak, İç ve dış termal turizmle yönelik kaplıca ve hidroterapi merkezi yatırımlarının, uygun doğal ortamlarda kurulacak sağlık turizmine yönelik konaklamalı tesislerin gerçekleştirilmesine öncelik verilecek, Kitlesel iç turizm desteklenecek; özellikle “gençler, emekliler, engelliler ve çalışanlar” için dinlenme hakkına saygı anlayışıyla tatil kredisi olanakları yaygınlaştırılacak, Kruvaziyer ve yat turizmi potansiyelimizin artırılması, bunun için gerekli altyapının geliştirilmesi sağlanacaktır.

Yeni tanıtım stratejisi geliştirilecek: Ülkemizin turistik değer ve tesislerinin tanıtımı, reklam faaliyetleri ve fuarlara katılım etkinlikleri Bakanlık tarafından geliştirilecek yeni, kapsamlı ve etkin Tanıtım Stratejisi ile uyumlu bir çerçevede, yeterli kamu desteği ve denetimi altında etkin olarak sürdürülecektir.

Başlangıçta da ifade edildiği üzere, turizm sektörünün en ayrıntılı ve kapsamlı şekilde kendine yer bulduğu parti programı CHP programıdır. Turizmde sürdürülebilirlik konusu da geniş şekilde ele alınmıştır.

5.3. Milliyetçi Hareket Partisi Programında Turizmde Sürdürülebilirlik

Milliyetçi Hareket Partisi'nin turizm politikası aşağıdaki gibidir.

Turizm politikası; Ülkemizin doğal, tarihi, kültürel ve diğer zenginliklerinin; çevreye duyarlı, tarihe saygılı, özgünlüğünü muhafaza eden ve sürdürülebilirliğini sağlayacak bir anlayışla, yüksek katma değer yaratacak şekilde değerlendirilmesi, turizm politikamızın esasını oluşturmaktadır.

Dört mevsim turizm; Ülkemizin zengin turizm potansiyelini gereğince değerlendirmek için tanıtım ve pazarlama konularına etkinlik kazandırılarak potansiyelin dört mevsim kullanılması sağlanacaktır. Bu çerçevede, kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliği ve eşgüdümü sağlayacak sektörün tamamını kapsayan bir yapılanmaya gidilecektir.

Ülkemizin turizmi çeşitlendirilecek, dünya turizm pazarında belli yörelerimizin markalaşması sağlanacaktır.

MHP parti programında da turizmde çeşitlendirme yoluyla sürdürülebilirlik olgusunun yer aldığını söyleyebiliriz.

5.4.Halkların Demokratik Partisi Programında Turizmde Sürdürülebilirlik

Parti programlarında turizm konusuna yer verilmemiştir.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bugün hiçbir ülke yoktur ki turizmin ekonomik ve sosyo-kültürel yönünden yararlanmak istemesin. Ekonomik açıdan en gelişmişinden, en az gelişmişine kadar bütün ülkeler gizli bir ihracat işlevi gören turizm endüstrisinin olumlu yönlerinden maksimum derecede yararlanmak için çeşitli teşvikler uygulamaktadırlar.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan itibaren kurulan hükümetlerin ilk ve en önemli yükümlülükleri ülkeyi yeniden inşa etmek amacıyla başlangıçta ağır sanayi olmak üzere iktisadi kalkınma programlarına öncülük etmek olmuştur. O dönemlerde turizm ülkemiz açısından ciddi bir iktisadi faaliyet olarak görülmemiş olduğundan, 1957 yılına kadar hiçbir hükümet programında sektörün geliştirilmesi veya teşvik edilmesi adına hükümet programlarında kendisine yer bulamamıştır. Turizm sektörünün hükümet programında ilk kez yer alması V. Menderes Hükümeti (25.11.1957-27.05.1960) döneminde olmuştur. Sonraki I. Gürsel Hükümeti (30.05.1960-05.01.1961) ve II. Gürsel Hükümeti (05.01.1961-20.11.1961) programlarında da turizm endüstrisine yer verilmediğini ancak VIII. İnönü Hükümeti'nden (20.11.1961-25.06.1962) sonraki hükümet programlarında I. Erim Hükümeti (26.03.1971-11.12.1971) ile IV. Ecevit Hükümeti hariç (11.01.1999-28.05.1999) turizm endüstrisinin kendine yer bulduğunu söyleyebiliriz. Bu da turizm endüstrisinin hükümetler açısından önem arz ettiğini ifade etmektedir. Şu hususu da ifade etmek gerekir ki, turizm sektörüne programında yer veren her hükümetin, turizmin geliştirilmesi veya çeşitlendirilmesi noktasında aynı katkıyı sunup sunmadığı ise ayrı bir çalışmanın konusudur.

Parti programlarında turizmde sürdürülebilirlik konusu incelendiğinde ise, şu anda TBMM'de temsil edilen siyasi partilerden HDP hariç, AK Parti, CHP ve MHP'nin parti programlarında turizmde sürdü-

rülebilirlik olarak ifade edebileceğimiz çeşitlendirme stratejileri önerilerinin yer aldığını görmekteyiz. Daha önce de ifade edildiği üzere turizmde sürdürülebilirlik politikalarının ilk basamağı siyasi partilerin olaylara bakış açısından geçmektedir. Eğer iktidardaki bir parti turizmde sürdürülebilirlik (veya çeşitlendirme) konusunu fiiliyata geçirmek istiyorsa öncelikle bu konuyu içselleştirmesi gerekmektedir. Daha sonra TBMM’ne sunacağı bir yasa teklifiyle, “düşünce şeklinden yasa şekline” bürünecek ve anlam ifade etmiş olacaktır.

Genel olarak bir değerlendirme yaptığımızda, siyasi partilerin ve hükümetlerin turizmde sürdürülebilirlik konusunu önemsediklerini, sadece deniz kum ve güneş eksenli bir turizm politikasının yeterli olmadığını, bunu hayata geçirebilmek için, ülkenin farklı kültürel ve coğrafi unsurlarını harekete geçirmeyi hedeflediklerini, siyasi partilerin programlarından ve hükümet programlarından müşahede etmek mümkündür.

KAYNAKLAR

- CAN, Müzeyyen Diler (2008), Sürdürülebilir Turizm ve Turizm Çeşitliliği Kapsamında Kültür ve Turizm Korumaya ve Gelişim Bölgeleri: Mersin-Tarsus Örneği, Uzmanlık Tezi , Ankara
- ÇAKILCIOĞLU, Mehmet (1996), Sürdürülebilir Turizme Yönelik Bir Yöntem Önerisi, Doğu Karadeniz Trabzon İli Özelinde Bir İrdeleme”, Doktora Tezi, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi.
- DAVUT, D. (2008), *Siyaset Bilimi*, Beta Yayıncılık, 4. Baskı, İstanbul.
- DİNÇER, İlksen (1996), “Sürdürülebilir Turizmin Hayata Geçirilmesi İçin Aktive Olması Gereken Dinamikler ve İşlevleri-Model Çalışması”, Sürdürülebilir Turizm; Turizm Planlamasına Ekolojik Yaklaşım, 19. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi:342.
- ESEN, Ş., EMİR G.ve UYAR H. (2012), *Cumhuriyet’ten Günümüze Hükümet Programlarında Turizm*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- KAPANİ, M. (2006), *Politika Bilimine Giriş*, Bilgi Yayınevi, 18. Basım, Ankara.
- KARAMAN, Aykut (1996), “Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Ekolojik Bir Çerçeve”, Sürdürülebilir Turizm; Turizm Planlamasına Ekolojik Yaklaşım, 19.Dünya Şehircilik Günü Kollokyumu, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi:102
- TAKIM, A. VE ESEN Ş. (2011), *Siyasi Parti Programlarında Ekonomik Görüşler*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- TÜSİAD, (2012), *Sürdürülebilir Turizm*, Yayın No: 2012-09/531, İstanbul
- <http://tr.wikipedia.org/wiki/G%C3%BCvenoyu> (Erişim tarihi , 05.03.2015)
- <http://www.akparti.org.tr/site/akparti/parti-programi> (Erişim tarihi, 23.02.2015)
- <http://www.chp.org.tr/wp-content/uploads/chpprogram.pdf> (Erişim tarihi, 03.02.2015)
- <http://www.hdp.org.tr/parti/parti-programi/8> (Erişim tarihi, 03.02.2015)
- http://www.mhp.org.tr/usr_img/_mhp2007/kitaplar/mhp_parti_programi_2009_opt.pdf (Erişim tarihi, 08.02.2015)